

JAVNA SLUŽBA V VINOGRADNIŠTVU POROČILO ZA LETO 2021

junij 2022

Izvajalci: Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica
Kmetijsko gozdarski zavod Maribor
Kmetijski inštitut Slovenije

Podizvajalci: Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani
Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v
Mariboru

Naročnik in financer strokovnih nalog Selekcija vinske trte, posebno preizkušanje ter tehnološki poskusi na vinski trti v okviru izvajanja Javne službe v vinogradništvu je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Izvajalci Javne službe v vinogradništvu (JSV):

* **KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (KGZS - GO)**, STS Vrhopolje - *selekcija v vinorodni deželi Primorska*

* **KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (KGZS - MG)**, STS Ivanjковci - *selekcija v vinorodnih deželah Podravje in Posavje*

* **Kmetijski inštitut Slovenije (KIS)** – *posebno preizkušanje in tehnološki poskusi na vinski trti*

Podizvajalci JSV:

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (BF) - *selekcija v vinorodni deželi Primorska*

Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru (FKBV) - *selekcija v vinorodnih deželah Podravje in Posavje*

Nosilci za posamezno aktivnost:

Andreja ŠKVARČ – vodja STS Vrhopolje - selekcija vinske trte na Primorskem

mag. Tanja VAUPOTIČ – vodja STS Ivanjковci - selekcija vinske trte v Podravju in Posavju

dr. Franc ČUŠ – vodja posebnega preizkušanja in tehnoloških poskusov, KIS

dr. Denis RUSJAN – strokovno tehnični koordinator in vodja JSV, BFUL

Uredil in slika na naslovnici:

dr. Denis RUSJAN

Izdajatelj:

Javna služba v vinogradništvu, 2022 – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Publikacija je izšla v elektronski obliki in je objavljena na spletnih straneh Javne službe v vinogradništvu, <https://vinogradnistvo.javneslužbe.si>

Izvajalci in podizvajalci JSV:

Poročilo Javne službe v vinogradništvu na KGZS Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica o opravljenem delu in rezultatih ter finančno poročilo o izvedbi nalog za leto 2021

Naloge Javne službe v vinogradništvu na KGZS Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica so v letu 2021 potekale v Oddelku Seleksijsko trsničarsko središče Vrhpolje. V sodelovanju s podizvajalci – UL Biotehniška fakulteta in Kmetijski inštitut Slovenije smo, v skladu s podpisano pogodbo, strokovno in kakovostno opravili vse naloge.

V STS Vrhpolje smo trije stalno zaposleni, po potrebi pa smo si ob delovnih konicah pomagali s študentskim delom.

Izvedli smo sledeče naloge:

- selekcija vinske trte v vinorodni deželi Primorska,
- zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodni deželi Primorska,
- strokovno-tehnična koordinacija v vinogradništvu.

1. SELEKCIJA VINSKE TRTE V VINORODNI DEŽELI PRIMORSKA

1.1 Pozitivna množična selekcija

Oskrbovali smo vinograd na Pouzelcah posajen z lokalnimi sortami - 200 različnih akcesij, skupaj 2520 trt. Nadaljevali smo s pozitivno množično selekcijo lokalnih sort posajenih v lastnem kolekcijskem vinogradu na Pouzelcah in v vinogradu na Pradah v Slovenski Istri, v vinogradu posajenem z namiznimi sortami na Vogrskem ter v vinogradu posajenem z lokalno sorto Cipro pri vinogradniku v Slovenski Istri. Selekcija vključuje tudi zdravstveno selekcijo – vizualne preglede, vodenje selekcijske knjige, označevanje trt. Skupno smo opravili 7 selekcijskih pregledov 5200 trt v 4 vinogradih, izpolnili smo 4 selekcijske knjige. Spremljali smo dinamiko dozorevanja z načrtnim vzorčenjem in analizo grozdja v tedenskih razmikih - masa jagod, sladkor, skupne kisline, jabolčna, vinska kislina ter pH in YAN – skupaj 225 vzorcev grozdja. Predelali smo grozdje 4 lokalnih sort – Volovnik, Bianchera, Cipro in Pokalca in donegovali vino. Ostalo grozdje smo potrgali in ga oddali v Klet Vipava. Poleg tega smo opravili še selekcijski pregled in označili trte pri sortah merlot – Vipavska dolina in refošk – Kras.

1.2 Klonska selekcija

V letu 2021 smo redno oskrbovali vinograd na Pouzelcah – skupno število 2228 trt, 8 sort: Refošk, Malvazija, Zeleni sauvignon, Laški rizling, Merlot, Rebula, Vitovska grganja in Cipro. Nadaljevali smo s klonsko selekcijo – opravili smo 2 pregleda 1600 trt in izpolnili selekcijsko knjigo. Spremljali smo pojav bolezni in škodljivcev in izvajali vizualne zdravstvene preglede. Odločili smo se za predelavo grozdja 4 klonskih kandidatov sorte Malvazija, 6 elit sorte Refošk in 5 elit sorte Zeleni sauvignon. Spremljali smo dinamiko dozorevanja, pobirali vzorce grozdja v tedenskih razmikih in analizirali grozdje – 150 vzorcev - maso jagod, sladkor, skupne kisline, jabolčno vinsko kislino ter pH in YAN. Ob trgatvi smo prešteli in stehali pridelek 10 trt vsake elite in pridobili podatke o rodnosti. Posebej smo potrgali po približno 80 kg grozdja vsake elite in ga predelali. Začeli smo s trgatvijo 5 elit sorte Zeleni sauvignon – trgatev je bila 15. septembra, nadaljevali smo 21. septembra 4 klonski kandidati Malvazija in končali 22. septembra – 6 elit Refošk. Skupaj smo v lastni kleti naredili 15 mikrovinifikacij klonskih kandidatov in v nadaljevanju vino redno kontrolirali in analizirali. V novem vinogradu Pouzelce 1 smo skrbno obrezali in redno oskrbovali mlade trte – klonske kandidate sorte Rebula in sorte Merlot skupno smo 611 trt, ter dokončno uredili odvodnjavanje ob parceli. Cepili smo 4 klonske kandidate Malvazije na dve različni podlagi Kober 5BB in Richter 110 in pa posamezne elite sorte Zelen in Barbera, ki smo jih odbrali za nadaljnjo klonsko selekcijo. Pridelali smo 4500 trsnih cepljenk klonskih kandidatov Malvazije in 500 trsnih cepljenk sort Barbera in Zelen. Nabrali smo 410 vzorcev – enoletni les klonskih kandidatov Refošk in Zeleni sauvignon ter Barbera in Zelen in pooblaščen laboratorij je opravil komplet testiranja na viruse - ELISA testi.

V sodelovanju z BF - Katedra za genetiko, biotehnologijo, statistiko in žlahtnjenje rastlin smo nadaljevali z uvajanjem metode za eliminacijo virusov, v rastlinjak smo prenesli majhne rastline – mikro cepljenke, poleti smo jih presadili v večje lonce in jih redno oskrbovali. Nabrali smo vzorce trt v vinogradu Pouzelca za potrebe PCR in mikrograftinga.

V vinogradu na Pouzelcah – v delu kolekcijskega vinograda, kjer so posajeni klonski kandidati, smo obdelali tla – v vrsti in medvrstni prostore in jih pripravili za setev. Za potrebe poskusa v sklopu projekta Aqcuavitis (KIS in KGZ Nova Gorica – Kmetijska svetovalna služba) smo posejali različne mešanice, primerne za pomladansko setev in obenem za preizkušanje rastlin primernih za zeleno gnojenje oz. za kratkotrajno ozelenitev. Pred tem smo pomagali pri jemanju vzorcev tal za kemično in mehansko analizo.

Obdelali smo podatke za klonske kandidate sort Refošk in Zeleni sauvignon, ki smo jih vinificirali v letu 2020. Vino smo ocenili pri pooblaščenih organizaciji.

S koordinatorjem Denisom Rusjanom sva dopolnila in posodobila Metodologijo klonske selekcije.

Preglednica 1: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za nalogo Selekcija

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
oskrba vinograda	Urejen in primerno oskrbovan vinograd, evidenca škropljenj, pridelek grozdja 10.000 kg
pozitivna množična selekcija i	7 pregledov, 4 vinogradi, 5200 pregledanih trt, izpolnjene 4 selekcijske knjige, 225 vzorcev in analiz grozdja, 4 mikroviniifikacije in 4 vina lokalnih sort
klonska selekcija	2 pregleda, 1 vinograd, 1600 pregledanih trt, izpolnjena selekcijska knjiga, zbrani podatki o fenofazah, o pojavu bolezni in škodljivcev, meritve parametrov rasti in rodnosti pri 15 elitah – klonskih kandidatih, 150 vzorcev in analiz grozdja, 15 mikroviniifikacij in 15 pridelanih vin klonskih kandidatov, pridelane trsne cepljenke klonskih kandidatov sorte Malvazija – 4500 kom in trsne cepljenke izbranih elit Barbera in Zelen – 500 kom, oskrba mladih rastlin – trte po postopku mikrografting
Priprava programa in poročil	Izdelan letni program dela, redna mesečna poročila o delu in končno letno poročilo
Povezovanje javne službe z drugimi javnimi službami	1.Služba za varstvo rastlin - preizkušanjem inovativnih ukrepov - bolezni lesa vinske trte 2.SC Bilje – namizne sorte grozdja 3.Služba za kmetijsko svetovanje – klonska selekcija – trgategv; projekta Ecovinegoals, Aqcuavitis, sadjarski tečaj
Povezovanje javne službe z drugimi strokovnimi institucijami	1.UL BF – Katedra za sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo; Katedra za genetiko, biotehnologijo, statistiko in žlahtnjenje rastlin 2.UNG – projekt Plasticgrape 3.KIS – genska banka, projekt Aqcuavitis 4. MKGP - KOPOP in SOPO ukrepi SKP 2023-2027

2. ZAGOTAVLJANJE IZHODIŠČNEGA RAZMNOŽEVALNEGA MATERIALA VINSKE TRTE V VINORODNI DEŽELI PRIMORSKA

Oskrbovali smo bazni matični vinograd, ga redno pregledovali sami in skupaj s kontrolorjem ob rednih dvakrat letnih pregledih. V vinogradu smo naredili vzdrževalno selekcijo in pridelali kakovostne bazne cepiče - 150.000, od tega smo jih 64.000 oddali zainteresiranim trsničarjem. Vodili smo selekcijsko knjigo, zapisali podatke o fenofazah, o pojavu bolezni in škodljivcev in v tedenskih razmikih nabrali 30 vzorcev grozdja in naredili analize grozdja. Ob primerni zrelosti smo grozdje potrgali in oddali v Klet Vipava. Nabrali smo več kot 700 vzorcev trt - dozorele rozge pri sortah Sivi pinot 457, Modri pinot 115, Marselan 980, Malvazija SI-37, Pinela SI-28 in delno Zelen SI-26 za redna testiranja na viruse, ki jih izvaja kontrolna organizacija. Ker trenutno ni povpraševanja po baznih trsnih cepljenkah, v letu 2021 nismo cepili sadilnega materiala te kategorije, razen 400 kom trsnih cepljenk sorte Malvazija SI-37, za primerjavo k novim klonskim kandidatom Malvazije.

V rastlinjaku v Vrhpolju smo oskrbovali posajene klone in vzdrževali repozitorij ter indikatorje – podlage, ki jih potrebujemo za zdravstveno selekcijo.

Preglednica 2: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za nalogo Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
oskrba baznega vinograda Pri mostu, oskrba trt v rastlinjaku	Urejen in primerno oskrbovan vinograd in rastlinjak, evidenca škropljenj, pridelek grozdja 9.000 kg
vzdrževalna selekcija	2 redna pregleda, 2895 pregledanih trt, izpolnjena selekcijska knjiga, podatki o fenofazah, o pojavu bolezni in škodljivcev, 30 vzorcev grozdja in kemičnih analiz grozdja
zagotavljanje baznih cepičev	število pridelanih cepičev - 150.000, oddanih 64.000

3. STROKOVNO TEHNIČNA KOORDINACIJA

Strokovno tehnično koordinacijo izvaja dr. Denis Rusjan. Glavni cilj strokovno tehnične koordinacije je vzajemni prenos strokovnega znanja, izkušenj, razmišljanj ter pobud med različnimi deležniki, ki se neposredno in posredno ukvarjajo z vinogradništvom, vinarstvom in trsničarstvom (vinogradniki in vinarji, strokovne in znanstvene inštitucije, ministrstva, združenja in društva, gospodarski subjekti, študenti in dijaki, občine itd.). Vse informacije o delu, rezultatih dela in vabila JSV se kar se da sproti objavljajo na spletni strani javne službe, kjer lahko zainteresirani pridobijo tudi vse ustrezne kontakte strokovnih služb JSV.

Preglednica 3: Aktivnosti in opisi dela za doseganje letnih ciljev in kazalnikov strokovno-tehnične koordinacije JSV za leto 2021

Št.	Aktivnost	Datum in kraj	Opis in opombe
1	Metoda klonske selekcije	8. 1. SP, 13.1. – 14. 1., 25. 1.	- sestanek STS Vrhopolje, - usklajevanje metode dela, - priprava besedila, - priprava slik
2	Organizacija webinarja Tolerantne sorte Primorska	18.1. – 22. 1., 5. 2. SP	- postavitve programa, - sestanek STS Vrhopolje, - usklajevanja strokovne vsebine, - usklajevanje terminov, - oblikovanje vabila, - razpošiljanje vabil in objava dogodka na spletni strani JSV
3	Webinar Tolerantne sorte Primorska	11. 2.	- predstavitev JSV, - predstavitev programa in dela JSV, - predstavitev zaključnih in preliminarnih rezultatov - udeležba okrog 120 vinogradnikov/vinarjev
4	Sestanek MKGP - SVV	16. 2.	- predstavitev kriznih ukrepov za vinogradništvo in vinarstvo, - predstavitev PRP za obdobje 2023-2027
5	Organizacija webinarja Tolerantne sorte Podravje, Posavje	24. 2. 1. 3. – 5.3. 8. 3. -10. 3.	- sestanek specialisti Podravja in Posavja - postavitve programa, - usklajevanja strokovne vsebine, - usklajevanje terminov, - oblikovanje vabila, - razpošiljanje vabil in objava dogodka na spletni strani JSV
6	Webinar Tolerantne sorte Podravja in Posavja	11. 3.	- predstavitev JSV, - predstavitev programa in dela JSV, - predstavitev zaključnih in preliminarnih rezultatov - udeležba okrog 100 vinogradnikov/vinarjev
7	Sestanek izvajalci in podizvajalci JSV	12. 3. SP	- STS Ivanjkovci -
8	Poročilo JSV 2020 Tehnološki listi JSV 2020	19.3. SP STS Vrhopolje, 15. 3. – 18. 3. 26.3. SP KGZ GO	- pregledovanje in usklajevanja aktivnosti in rezultatov programa v poročilih JSV 2020, - oblikovanje in usklajevanja Tehnoloških listov za JSV - program webinarja EKO V & V
9	Organizacija webinarja EKO	22. 3. – 24. 3. 29. 3. – 31. 3.	- postavitve programa, - usklajevanja strokovne vsebine,

	vinogradništvo in vinarstvo	6. 4. – 8. 4.	- usklajevanje terminov, - oblikovanje vabila, - razpošiljanje vabil in objava dogodka na spletni strani JSV
10	Sodelovanje na OIV sestankih	12. in 13. 4.	- resolucije PROT & GEN - resolucije GEN & RES
11	Radio Koper Intervju	14. 4.	- promocija JSV
12	Webinar EKO vinogradništvo in vinarstvo v Sloveniji	15. 4.	- statistika EKO V & V v Sloveniji, - sodelovanje s JSKS – specialisti EKO vinogradništvo in vinarstvo (izkušnje, izzivi itd.), - sodelovanje s JSVR – specialist za varstvo rastlin EKO, - sodelovanje s kontrolno organizacijo KON-CERT, - sodelovanje z uporabniki – EKO vinogradniki in vinarji - število prisotnih čez 170 udeležencev
13	Sestanek Občina Brda	16. 4.	- možnosti sodelovanje JSV pri digitalizaciji okoliša Brda
14	Sestanek MKGP - AKIS	19. 4.	- seznanitev z AKIS programom, - priporočila, pripombe in nadgradnja
15	Sestanek STS Vrhpolje	7. 5.	- cilji SKP vinogradništvo - poskus EKO varstvo – škropilni načrt
16	Sestanek MKGP	11. 5.	- cilji in ukrepi SKP 2021-2027
17	Sestanek digitalizacija vinogradništvo	17. 5. - Brda	- seznanitev s projektom o digitalizaciji, - možnost sodelovanja JSV pri projektu, - strokovno mnenje o izvajanju oz. pomenu digitalizacije
18	Sestanek STS Vrhpolje	3.6. – Pouzelce in bazni vin.	- ogled in kontrola stanja vinogradov vključenih v aktivnosti JSV
19	Sestanek digitalizacija vinogradništvo	8.6. - Vinakoper	- seznanitev s projektom o digitalizaciji, - možnost sodelovanja JSV pri projektu, - strokovno mnenje o izvajanju oziroma pomenu digitalizacije
20	Delavnica VCR Rauscedo, Italija	9. 6. – VCR Rauscedo	- seznanitev o medvrstnih križancih (novih, že introduciranih itd.), - degustacija in sodelovanje pri organoleptični oceni pridelanih vin križancev iz različnih držav EU
21	Mikrografting in tkivne kulture	7. 7., Vipava	- vzorčenje trt za potrebe mikrograftinga, zdravljenja trt v selekciji
22	Sestanek SKP Vinakoper	30. 7., Koper	- uporabnike seznaniti s SKP in pridobivanje njihovih pripomb, ukrepov
23	Sestanek SKP KGZ MB	10.8., Maribor	- seznanitev s SKP in oblikovanje skupnih strokovnih pripomb, predlogov
24	Sestanek SKP Brda	11.8., Dobrovo	- uporabnike seznaniti s SKP in pridobivanje njihovih pripomb, ukrepov
25	Delavnica kompostiranje	17.8., Slap pri Vipavi	- udeležba na strokovni delavnici o kompostiranju
26	Tehnološki poskus JSV podlage	18. 8., Semič	- preverjanje izvedbe, izvajanja in uspešnost tehnološkega poskusa
27	Sestanek JSV – STS Ivanjковci	19.8., Ivanjковci	- sestanek na STS Ivanjковci o opravljenem delu ter aktivnostih programa
28	Sestanek JSV – STS Vrhpolje	31.8., Vrhpolje	- sestanek na STS Ivanjковci o opravljenem delu ter aktivnostih programa
29	Pregled Genske banke vinske trte - Brda	1.9., Dobrovo	- pregled trt oziroma sort v genski banki trte v Brdih
30	Vzorčenje trt – zdravljenje trt	10. 9., Vipava	- vzorčenje trt v vinogradu Pouzelce (STS Vrhpolje) za potrebe PCR in mikrograftinga
31	Sestanek sodelovanja JSV - digitalizacija	22.9., Dobrovo	- možnosti sodelovanja JSV pri digitalizaciji vinogradniškega območja

32	Sestanek ukrepi KOPOP	4.10., KGZ GO	- oblikovanje ukrepov KOPOP, IPG
33	Unesco zaščita vinogradniške krajine	11.10., Dobrovo	- sodelovanje JSV pri oblikovanju strokovnega besedila
34	Sestanek MKGP	14.10., Ljubljana	- sodelovanje na predstavitvi ukrepov SOPO in KOPOP
35	Sestanek JSV razširjena skupina	5.11., Ljubljana	- organizacija in izvedba JSV sestanka za razširjeno strokovno skupino
36	Sestanek JSV KOPOP	8.11., Dobrovo	- usklajevanje KOPOP in SOPO ukrepov SKP 2023-2027
37	Sestanek izvajalci, podizvajalci JSV	10.11., Ljubljana	- organizacija sestanka JSV za uskladitev in oblikovanja programa JSV 2022
38	Sestanek JSV KOPOP	10.11., Vinakoper	- usklajevanje KOPOP in SOPO ukrepov SKP 2023-2027
39	Sestanek JSV	11. 11., STS Ivanjковci	- program JSV 2022
40	Poskus JSV sodelovanje	12.11., Dobrovo	- sodelovanje JSV pri poskusu IPG, EKO in Biodinamični pridelavi

Opravljenе aktivnosti v okviru koordinacije JSV 2021:

1. strokovno vodenje in tehnična koordinacija javne službe (organizacija in vodenje koordinacijskih sestankov, organizacija strokovnih sestankov, objavljane informacij ter rezultatov JSV na spletni strani:
i.) webinarji – delo JSV, Tolerantne sorte Primorske, Tolerantne sorte Podravja in Posavja, EKO vinogradništvo in vinarstvo
ii.) sestanki MKGP – Javne službe, Svet za vinogradništvo in vinarstvo
iii.) objava rezultatov in zapisnikov na spletni strani JSV

2. sodelovanje z ministrstvom in drugimi ministrstvi pri pripravi nacionalne strategije ter nacionalne zakonodaje na področju dela javne službe:
i.) udeležba na sestankih MKGP,
ii.) udeležba na strateškem svetu za V&V,
iii.) posodobitev Metodologije klonske selekcije
iv.) strokovna mnenja o kriznih ukrepih MKGP za vinogradništvo in vinarstvo
v.) sodelovanje pri oblikovanju SSPR

3. priprava letnega programa dela javne službe in poročila o delu javne službe ter spremljanje njegovih ciljev in kazalnikov, spremljanje ter analiziranje stanja na področju dela javne službe:
i.) udeležba pri pripravi letnega programa JSV,
ii.) udeležba pri pripravi poročil aktivnosti in rezultatov JSV 2020 in 2021
iv.) monitoring in kontrola doseženih ciljev in kazalnikov JSV 2021

4. izvajanje oziroma koordinacija usposabljanj in prikazov poskusov iz nalog javne službe in njihovih rezultatov kmetijskim svetovalcem, tehnologom podjetij in pridelovalcem:
i.) webinarji o Tolerantnih sortah Primorske, Podravja in Posavja
ii.) webinarji o delu in aktivnostih, rezultatih JSV 2020
iii.) sestanki o možnostih sodelovanja JSV pri digitalizaciji vinogradništva in vinarstva (Brda, Koper itd.)
iv.) sestanki o možnostih sodelovanja JSV pri UNESCO Brda-Collio in FAO-GIAHS Brda-Collio-Cuei

5. pripravljanje in izvajanje strokovnih posvetov na področju dela javne službe in objavljane informacijskega materiala v medijih:
i.) strokovna mnenja na delavnicah na Dobrovem in v Kopru - uporabniki
ii.) podajanje izjave v kmetijski oddaji na RTV SLO1

6. sodelovanje na drugih strokovnih srečanjih na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni:
i.) sodelovanje na OIV sestankih, delavnicah

7. vključevanje vsebin iz dejavnosti javne službe v primarno in sekundarno raven izobraževanja in sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, tako da se dijakom in študentom omogoči opravljanje prakse

- vključevanje izobraževalnih organizacij v strokovne sestanke, sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami tudi glede možnosti opravljanja prakse, diplome:
- i.) predstavitev organizacije in aktivnosti ter rezultatov JSV na predavanjih študentov VSŠ, UNI in MSc študijev kmetijstva
- ii.) vključitev študentov, diplomantov v strokovno delo in raziskovanje ter opravljanje prakse v okviru aktivnosti JSV
- iii.) predstavitev JSV v srednjih kmetijskih šolah

4. INVESTICIJE

Postavili smo lopo – nadstrešnico ob rastlinjaku za spravilo traktorskih priključkov. Nabavili smo črpalko in cev za namakanje trsnice. Nabavili smo baterijsko vezalko za vez šparonov, akumulatorsko škropilnico, kolorimeter – instrument za merjenje obarvanosti grozdja in hladilnik. Dogovorili smo se za najem dodatnega pisarniškega prostora, ga kompletno uredili – pobelili, obnovili parket, uredili ogrevanje in postavili klimo ter opremili s pisarniško opremo.

5. Prenos znanja, ostale naloge

5.1 Prenos znanja

Težave zaradi virusa COVID-19 so se nadaljevale in vplivale predvsem na aktivnosti pri prenosu znanja. Kljub temu smo konec avgusta – začetek septembra organizirali Teden odprtih vrat za individualne ogledе vinogradov po predhodnem dogovoru. Skupno se je odzvalo 15 obiskovalcev, večinoma so prišli posamično, dve skupini sta bili številčnejši, po 3 oz. 4 obiskovalci skupaj. Izkušnja je zelo pozitivna, saj sem na ta način obiskovalcem namenila več časa kot pri običajnih dnevih odprtih vrat, z vsakim sem se zadržala vsaj po 2 uri, temeljito smo pogledali vinograde in sorte ki so jih zanimale. Presenetilo me je, da so bili vsi izjemno zainteresirani, pripravljeni in s številnimi strokovnimi vprašanji in razmišljanji.

Pripravili smo manjšo razstavo namiznega grozdja, v sklopu praznika grozdja in vina v Dornberku.

V Vrhpolju smo pripravili skupni sestanek vseh nosilcev strokovnih nalog Javne službe za vinogradništvo, v okviru katerega smo si najprej ogledali kolekcijo klonskih kandidatov, kolekcijo lokalnih sort – genska banka vinske trte in tolerantne sorte. Sestanek smo nadaljevali v Vrhpolju, kjer smo skupaj pripravili degustacijo vin pridelanih v STS Vrhpolje, Ivanjkovci in na KIS.

Napisala in izdelala sem tehnološke liste za sorte, na novo vpisane v trsni izbor za Primorsko – Marselan in tolerantne sorte Merlot kanthus, Fleurtai in Soreli.

Pripravila sem predavanje o tolerantnih vinskih sortah – izobraževanje v okviru JSV za Primorsko in predavanje o namiznih sortah za udeležence sadjarskega tečaja.

Na terenskih vajah so bile 3 skupine študentov iz BF UL in skupina študentov iz UNG – Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo.

Pripravila sem 2 strokovna prispevka o klonski selekciji - za Radio Koper in za kmetijsko oddajo za Radio Slovenija. Poleti sem pripravila strokovni prispevek o namiznih sortah za Radio Koper. Napisala sem prispevek o sortah za Kmečki glas.

Sodelovala sem pri pripravi SKP – ukrepi SOPO in KOPOP in skupaj s koordinatorjem sva pripravljala seznam ukrepov, udeležila sem se več sestankov.

5.2 Tolerantne sorte

Na Pouzelcah oskrbujemo manjši vinograd zasajen s tolerantnimi vinskimi sortami. Postopoma smo od leta 2013 do leta 2020 posadili 18 različnih sort, vsa leta spremljamo rast in rodnost in pridobivamo izkušnje in podatke o odpornosti na bolezni in o kakovosti grozdja in vina. Nosilec naloge introdukcija vinskih tolerantnih sort je KIS, mi pa smo podizvajalci naloge. V letu 2021 smo spremljali dozorevanje vseh posajenih sort in predelali v vino 3 tolerantne sorte: Sauvignon 30.080, Cabernet eidos in Merlot khorus. Ob trgatvi smo tehtali pridelek, prešteli grozdje in naredili mikroviniifikacijo. Rezultate opazovanj in vina predstavljamo zainteresiranim vinogradnikom in sodelujemo s strokovnjaki iz Italije, ki so sodelovali pri nastanku teh sort. Rezultat dosedanje introdukcije so vpisane tri sorte v trsni izbor za vse 4 vinorodne okoliše Primorske: Fleurtai, Soreli in Merlot kanthus. Priskevali smo vzorce vin tolerantnih sort za degustacijo v Rauscedu in skupaj s koordinatorjem Denisom Rusjanom sva se udeležila degustacije vin tolerantnih sort iz različnih pridelovalnih območij.

5.3 Namizne sorte

Odkar smo posadili manjšo kolekcijo tolerantnih namiznih sort na Pouzelcah – skupno 22 sort, postopoma tudi na tem področju pridobivamo izkušnje in lažje, na podlagi izkušenj svetujemo pridelovalcem. Skupaj s Sadjarskim centrom Bilje oskrbujemo vinograd na lokaciji Vogrsko, kjer je

posajenih 800 trt 18 različnih namiznih tolerantnih sort. Pomagali smo pri zimski in poletni rezi in obdelavi tal v vrsti.

5.4 Tehnološki poskus na sorti Merlot v vinorodni deželi Primorska – nosilec KIS

Poskus poteka na klonskih kandidatih sorte Merlot posajeni v kolekcijskem vinogradu na Pouzelcah in trte smo redno oskrbovali. Spremljali smo fenološke faze, rast in dozorevanje, ter spremljali in beležili pojav bolezni in škodljivcev. Sodelovali smo pri trgatvi, ki je potekala v treh terminih v tedenskih razmikih in pomagali pri številu grozdja in tehtanju pridelka.

5.5 Genska banka

V sklopu nalog Javne službe rastlinske genske banke na področju vinske trte sodelujemo pri pripravi ampelografskih opisov izbranih akcesij posajenih v naši kolekciji lokalnih sort. V letu 2021 smo jih opravili v dveh terminih – po zaključenem cvetenju in v času dozorevanja, pred trgatvijo. V okviru projekta vezanega na Gensko banko vinske trte smo nabrali veliko število vzorcev trt v kolekciji lokalnih sort za nadaljnje analize in genotipizacijo. Udeležila sem se sestanka na temo Genske banke vinske trte, kjer smo se dogovarjali o nadaljnjem delu na tem področju. Pogovarjamo se o posebnem statusu starih lokalnih sort ali možnosti vpisa v seznam ohranjalnih sort. Prepričani smo, da bo kolekcija imela pravi namen in omogočala ohranjanje lokalnih sort šele takrat, ko bodo urejeni pogoji za razmnoževanje in se bodo sorte iz obstoječe kolekcije razširile k posameznim pridelovalcem po celi Primorski.

5.6 Uradni pregledi

Na podlagi pogodbe sem opravila uradne preglede v sklopu uradnega potrjevanja razmnoževalnega materiala trte. Opravila sem kontrolo trsnic, matičnih vinogradov in matičnjakov in pripravila zapisnike.

5.7 Bolezni lesa vinske trte

V sodelovanju s Službo za varstvo rastlin smo nadaljevali s preizkušanjem inovativnih ukrepov zdravljenja obolelih trt - vbrizgavanje vodikovega peroksida v debela obolelih trt. Poleg tega smo nadaljevali z inovativno zimsko rezjo, kot enim od ukrepov za preprečevanje bolezni lesa vinske trte.

5.8 Sodelovanje pri projektih

Sodelujem pri projektu Ecovinegoals na temo agroekologija v vinogradništvu in v sklopu projekta smo pripravili delavnico o vročem kompostiranju, kjer smo terenski del izvedli na zemljišču STS Vrhpolje. V sklopu projekta sem se udeležila tudi študijskega potovanja v Trentino in na Kreto.

Za potrebe poskusa v sklopu projekta Aqcuavitis (KIS in KGZ Nova Gorica – Kmetijska svetovalna služba) smo posejali različne mešanice, primerne za pomladansko setev in obenem za preizkušanje rastlin primernih za zeleno gnojenje oz. za kratkotrajno ozelenitev. Pred tem smo pomagali pri jemanju vzorcev tal za kemično in mehansko analizo.

Sodelujemo z Univerzo Nova Gorica – projekt Plasticgrape – v vinogradu smo odstopili nekaj prostora za lonce posajene s trtami, ki jih v vegetaciji redno škropimo.

Priloga: Finančno poročilo

Pripravili:

Andreja Škvarč, vodja STS Vrhpolje (nalogi 1, 2, 4 in 5)
Denis Rusjan, strokovno tehnični koordinator (nalogi 3)
Zorko Kaltnekar, računovodja (finančno poročilo)

Direktor:

Branimir Radikon dipl.ekon.,inž.agr.

KGZS – Zavod Maribor
Vinarska ulica 14
2000 Maribor

**Selekcijsko trsničarsko
središče Ivanjkovci**

POROČILO O DELU JAVNE SLUŽBE V VINOGRADNIŠTVU ZA LETO 2021

1.1 Pravna podlaga

1. Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15 in 27/17);
2. Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17).

1.2 Cilji dejavnosti JS v vinogradništvu v obdobju 2018-2024

Program dela javne službe temelji na strategiji razvoja in ukrepov kmetijske politike za vinogradništvo. Večletno strokovno delo je do sedaj potekalo na področju strokovnih nalog selekcija in introdukcija ter na področju vzdrževalne selekcije v matičnih vinogradih z namenom zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala.

Cilji JS v vinogradništvu, ki jih zasledujemo v obdobju 2018-2024, so naslednji:

- ohranjanje in povečanje obsega vinogradniških površin,
- krčitev starih neekonomičnih vinogradov,
- sajenje primernih sort na določeno lego.

Po pojavu trsne uši se je začelo z načrtno in sistematično selekcijo oziroma odbiro trt, kjer se za razmnoževanje ohranjajo najboljše trte v skladu s selekcijskim ciljem, izločajo pa neprimerne trte. Z ustrezno selekcijo domačih klonov sort vinske trte, ki v naših podnebnih in talnih razmerah dajejo kakovosten in stalen pridelek, poteka nadzorovano uvajanje odbranih klonov v redno pridelavo. Z uradno potrditvijo 29 klonov je slovenskim vinogradnikom in trsničarjem na razpolago trsni material navedenih klonov desetih sort za sajenje vinogradov. Da so bili naši kloni uspešni pri potrošnikih na domačem in tujem trgu sadilnega materiala vinske trte dokazuje dejstvo, da so cepljenke slovenskih klonov v preteklosti zavzemale 40 % proizvodnje certificiranih cepljenk, pri cepičih pa je bil ta delež okrog 70 %, danes pa delež cepičev slovenskih klonov predstavlja dobrih 60,0 % v Sloveniji pridelanih certificiranih cepičev vinskih sort. Delež cepljenk se je v zadnjem letu občutno zmanjšal (pod 30 %), odvisno od posameznih sort, ker v Sloveniji obnova vinogradov ni potekala v skladu s sprejetimi plani v preteklosti in je precej pod osnovno reprodukcijo. V vinogradniški in trsničarski proizvodnji smo v negotovem obdobju s krizo pri prodaji tako razmnoževalnega in posledično sadilnega materiala tudi zaradi zmanjšanja naročil stalnih kupcev iz tujine pri večjih trsničarjih.

Program dela Javne službe v vinogradništvu na KGZS Kmetijsko gozdarskem zavodu Maribor je v letu 2021 potekal v Oddelku Selekcijsko trsničarsko središče Ivanjkovci. Izvajali sta se nalogi:

1. Selekcija vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje,
2. Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje.

Podizvajalca pri nalogi Selekcija sta bila Kmetijski inštitut Slovenije in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor. Pri izvajanju nalog smo sodelovali tudi z enološkim laboratorijem matičnega zavoda ter z JSKS in JSZVR. Službi izvajata programe dela v oddelkih KGZS Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor in sta se po dogovoru vključili v naše delo ali pa sta nam pomagali z nasveti in s svojim strokovnim znanjem

1. NALOGA: Selekcija vinske trte v Podravju in Posavju

Osnova celotnega selekcijskega programa je pozitivna množična selekcija, katere namen je odbira posameznih trt, ki so najprimernejše za nadaljnje razmnoževanje. Odrbane trte se kot predklonski kandidati vključijo v klonsko selekcijo v okviru katere se preveri zdravstveno stanje in sortne lastnosti klonskega kandidata. Klonska selekcija se zaključi s preverjanjem uporabne vrednosti (mikrovinifikacije) klonskih kandidatov, ki so v predhodnih fazah ustrezali zdravstvenim in tehnološkim kriterijem ter z uradno potrditvijo novega klona.

Pozitivna množična selekcija poteka v rodnih vinogradih in traja najmanj tri leta. Trte se pregleduje in ocenjuje le vizualno, iz populacije pa se izloča tuje trte in trte, ki kažejo znake bolezni. Selekcija se izvaja dvakrat letno, praviloma junija in pred trgatvijo, ko se ocenjuje tudi tehnološka vrednost trt. Trte, ki ne kažejo znakov bolezni in so v treh letih dobro ocenjene, se tako uporabi za pridelavo standardnega razmnoževalnega materiala ali za nadaljevalno klonsko selekcijo. Množično selekcijo se opravlja v sortno čistih vinogradih. To pa ni vedno mogoče pri selekciji lokalnih sort, ki so se ohranile kot posamezne trte.

V letu 2021 smo nadaljevali s pozitivno množično selekcijo, spremljali starejše populacije in vodili selekcijske knjige za sorte Rumeni muškat (lokacija Prožinska vas), Muškat ottonel (lokacija Bizeljsko), Šipon, Laški rizling, Dišeči traminec in Chardonnay (lokacije Ulm, Banovina, Dvorišče in Škrjanec). Poleg selekcijskega dela je bilo poskrbljeno tudi za osnovno oskrbo in zaščito trt.

V Podravju smo nadaljevali s klonsko selekcijo pri gospodarsko pomembnih sortah: Muškat ottonel, Rumeni muškat, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling. Pri teh sortah smo po selekcijskem programu v letu 2021 nadaljevali s spremljanjem materiala in vodenjem selekcijskih knjig. Pri Muškat ottonelu je vključenih 8 klonskih kandidatov (lokacija Litmerk), pri Rumenu muškatu 7 klonskih kandidatov (lokacija Svetinje), pri Sivem pinotu 5 klonskih kandidatov (lokacija Krč), pri Laškem rizlingu 5 klonskih kandidatov (lokacija Gomila) ter pri Šiponu 2 klonska kandidata (lokacija Pavlovski vrh) in Renskem rizlingu 2 klonska kandidata (lokacija Pavlovski vrh). Navedeni klonski kandidati so bili primerno oskrbovani. Pri klonskih kandidatih Muškat ottonela in Sivega pinota smo opravili meritve parametrov rasti in rodnosti ter planirane mikrovinifikacije z analizami mošta. Po končanih fermentacijah so bili opravljeni pretoki, žveplanja, analize vsebnosti žvepla in senzorične kontrole s pomočjo specialistov JSKS in sodelavcev FKBV. Opravljene so bile tudi osnovne analize vin. Pri klonskih kandidatih sorte Rumeni muškat smo vinifikacije izvedli skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije. Pri sorti Traminec so bili na lokaciji Janžev vrh izmed stare izvorne populacije odbrani tipi traminca z manj zbitim in nekoliko manjšim grozdom. Trte posajenih klonskih kandidatov v Radgonskih gorica so po sajenju dvakrat močno pozeble, zato smo v letu 2021 ponovno narezali cepiče iz izvornih trt in si razmnožili cepljenke, ki jih bo potrebno posaditi na novo lokacijo ali podsaditi obstoječo parcelo.

Delo je po programu potekalo tudi v Posavju. V letu 2021 smo nadaljevali s postopkom potrjevanja klonskih kandidatov Kraljevine ter poskrbeli za osnovno oskrbo in zaščito trt pred boleznimi. Ovrednotili smo manjkajoče OIV deskriptorje, opravili dodatne teste in pripravili dokumentacijo za oddajo pristojnim službam. Pri klonskih kandidatih Modre frankinje smo spremljali fenofaze in pojav bolezni, pripravili vzorce za zaključna serološka testiranja in PCR teste, ki so jih opravili v pooblaščenem laboratoriju ter opravili večino opisov po OIV deskriptorjih, preizkus cepilnosti, meritve pridelka lesa in združeno vinifikacijo. Ob trgatvi smo analizirali mošt in v postopku maceracije spremljali vsebnost jabolčne kisline in hlapnih kislin ter razkis zaključili z uporabo mlečno kislinskih bakterij. Po končanem razkisu so bili opravljeni pretoki, žveplanja, analize vsebnosti žvepla in senzorične kontrole. Pri klonskih kandidatih

bele vinske sorte Rumeni plavec, ki so bili posajeni na lokaciji Jablance pri Kostanjevici v letu 2020, smo v minulem letu začeli z vodenjem selekcijske knjige.

V zadnjih letih nam ob zgodnjem začetku trgatve ostane malo časa za pregled terena na različnih lokacijah in eventualni izbor dodatnih klonskih kandidatov ter starejših populacij. Tako smo uspeli evidentirati nove lokacije (Bizeljsko, Dragučova, Ljutomersko Ormoške gorice...), vinograde s trtami pa bo potrebno pregledati v času zorenja, ko se lahko vizualno oceni pridelek grozdja in lesa.

Preglednica 1: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za nalogo selekcija v Podravju in Posavju

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
Izvajanje postopkov klonske selekcije meritve parametrov rasti in rodnosti opravljene mikroviniifikacije	Opravljene meritve pri klonskih kandidatih Muškata ottonela in Sivega pinota ter Rumenelega muškata 20 mikroviniifikacij pri klonskih kandidatih Muškata ottonela in Sivega pinota ter Rumenelega muškata
Izvedba zaključnih seroloških testiranj pri Modri frankinji, Renskem rizlingu in Šiponu ter osnovnih testiranj pri Muškata ottonelu predvidenih od 1500 do 2500 seroloških testov	Zaključni serološki testi za klonske kandidate Modre frankinje, Renskega rizlinga in Šipona (1.650 testov) Osnovni testi pri klonskih kandidatih Muškata ottonela (695 testov)
Strokovni prispevki na srečanjih in posvetih število prispevkov, najmanj eden	Vpliv redčenja pri klonih Laškega rizlinga na pridelek, mošt in parametre vina (soavtorstvo s sodelavci iz Kmetijskega inštituta Slovenije)
Lastno izobraževanje obisk vsaj enega izobraževanja (simpozij, kongres, posvet)	Integrirano varstvo vinske trte, esca in rez vinske trte Tolerantne sorte Primorske ter Podravja in Posavja Ekološko vinogradništvo in vinarstvo Trajnostno upravljanje z vinsko trto in mikrobiološka aktivnost vina Vinogradniški posvet v okviru Lombergarjevih dni Usposabljanje za pokuševalce vina, mošta in drugih proizvodov iz grozdja in vina
Sodelovanje na sejmu Agra, prerezu letnika in ostalih organiziranih ocenjevanjih vin število vzorcev na ocenjevanju, 2-5	4 vzorci na organiziranem ocenjevanju Prerez letnika na Zavodu Maribor Realizirano sodelovanje na sejmu Agra z vzorci vin, vinificiranih v kleti Litmerk na stojnici Zavoda Maribor v okviru KGZS
Prenos znanja: predavanja, delavnice, dnevi odprtih vrat Število delavnic, najmanj ena Dan vinogradnikov, eden Dan odprtih vrat, eden	Delavnica - zaradi epidemioloških razmer ni bila realizirana Dan vinogradnikov - 23. 6. 2021

Število obiskovalcev, najmanj 30 na dogodek	Dan odprtih vrat - 1. 9. 2021
Število predavanj, dve ali več	Število obiskovalcev: 35-70, odvisno od dogodka
	3 predavanja: na dnevu vinogradnikov in dnevu odprtih vrat ter za udeležence izobraževanja NPK vinogradnik 19. aprila 2021 preko spleta

Preglednica 2: Planirane ure in realizirana vrednost naloge

Kadri	PP 200020					Viri finančnih sredstev (delež % ali EUR)		
	URE število	Vrednost ure (EUR)	Strošek dela (EUR)	Materialni stroški (EUR)	Skupaj (EUR)	MKGP	Lastni	Drugi
Izvajalec:								
Strokovni sod.:								
I017928	1112	26,62	29.601,64					
Tehnični sod.:								
I017094	1056	13,76	14.530,60					
I016031	980	12,58	12.328,40					
Skupaj izvajalec	2948	/	56.460,44	37.354,81	93.815,25	83.815,25	10.000,00	0
Podizvajalec KIS:								
Strokovni sod.								
H019001	375,93	20,01	7.522,44					
H019006	100	35,93	3.593,00					
H019007	450	24,97	11.236,50					
Tehnični sod.:								
J016044/1	100	15,51	1.551,00					
Skupaj KIS	1.025,934	/	23.902,94	6.228,98	30.131,92	30.131,92		
Podizvajalec FKBV:								
Strokovni sod.:								
DO19001	138	40,7	5.616,60					
J037003	128	22,32	2.856,96					
Skupaj FKBV	266	/	8.473,56					
Skupaj VSI	4.239,934	/	88.836,94	44.332,03	133.168,97	123.168,97	10.000,00	0

Preglednica 3: Specifikacija materialnih stroškov PP 200020 izvajalec

Vrsta materiala	Vrednost
Splošni stroški (voda, kom. storitve, električna, telefon, internet, kurilno olje, zavarovanje in najemnine)	10.454,13
Službeno vozilo in ostalo tekoče vzdrževanje opreme ter prostorov	3.902,48
Serološki in PCR testi	4.118,27
Analize vin (osnovne analize, analize žvepla, jabolčne kisline in hlapnih kislin)	68,82
Repromaterial (gnojila, pesticidi, parafin, razkužila, vreče, veziva, kartonski zaboji, enološka sredstva...)	1.233,18
Stroški uslug in pogodbenega dela	8.010,05
Posredni stroški KGZ Maribor-ključ 12, ki se uporablja za stroške uprave, stroški direktorice in računovodstva	4.950,00
Skupaj	32.736,93

Preglednica 4: Specifikacija materialnih stroškov

Vrsta materiala	Vrednost
Podizvajalec - KIS:	23.902,93
Posredni stroški dela-njihov delež je 12,0 %	3.013,20
Ostali materialni stroški-kilometrini, cestnina, nočnine, dnevnice, potrošni material, analize	3.215,79
Skupaj KIS:	30.131,92

Podizvajalec - FKBV:	8.473,56
Ostali materialni stroški-kilometrina, cestnina, potrošni material...	748,24
Skupaj	9.221,80

2. NALOGA: Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala v Podravju in Posavju

Izhodiščni razmnoževalni material se zagotavlja v baznem vinogradu s pridelavo cepičev, v matičnjaku s pridelavo ključev podlag in s pridelavo baznih trsnih cepljenk. Pridelava baznega materiala poteka izključno v selekcijsko trsničarskih središčih, bazne trsne cepljenke pa so namenjene za sajenje novih matičnih vinogradov, kjer poteka pridelava cepičev kategorije certificiran in se s tem zagotavlja pridelava certificiranega razmnoževalnega materiala. Izvajanje naloge je nujno za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov.

V kolekcijskem nasadu in v matičnjaku vremenske razmere v letu 2021 glede poteka same vegetacije niso bile najbolj ugodne. Po relativno toplih zimskih mesecih brez snega se je vegetacija začela konec marca, se v aprilu in maju zaradi ohladitve ustavila ter se pozno poleti po padavinah močno potencirala. Tako so kasnejše vremenske razmere omogočale izredno intenzivno rast v obeh nasadih. Konec julija smo se tudi v minulem letu soočili s povečanimi simptomi bolezni esca, ki je pri nekaterih sortah zreducirala pridelok tako cepičev kot tudi grozdja. Glede na močnejši pojav bolezni smo v jesenskem času s pomočjo JSKS izvedli ukrep dendrokirurgije pri vseh sortah in trtah, ki so kazale simptome bolezni. Skupaj sodelavci iz JSKS in JSZVR smo pogledali in vizualno ocenili poskus, ki je bil pri sorti Sauvignon z ukrepom dendrokirurgije v različnih kombinacijah izveden v letu 2019. Kljub navedenemu smo ob ugodnih poletnih vremenskih pogojih za trto pridelali 7.205 kg grozdja za prodajo, enoletno pogodbo za odkup smo imeli sklenjeno s podjetjem Puklavac Family Wines d.o.o. Nekaj pridelanega grozdja je bilo porabljenega za vinifikacije v okviru strokovnih nalog.

V kolekcijskem nasadu Litmerk (GERK: 4157605, 4030182 in 4157609) je trenutno posajeno 3.586 baznih matičnih trsov 29 potrjenih klonov desetih sort: Sauvignon (3 kloni), Ranina (4 kloni), Dišeči traminec (3 kloni), Laški rizling (4 kloni), Šipon (5 klonov), Beli pinot (2 klona), Chardonnay (3 kloni), Renski rizling (3 kloni), Žametovka (1 klon) in Ranfol (1 klon). V manjši količini so v kolekciji posajeni tudi kloni STS Vrhpolje in klonski kandidati Modre frankinje (97 trt), ter klonska kandidata Kraljevine (194 trt), ki sta vključena v postopek uradne potrditve. V baznem matičnem vinogradu je mogoče letno pridelati med 130.000 in 170.000 cepičev (očes).

V matičnjaku Litmerk (GERK: 4030159) je posajeno 1.625 trt, od tega 1.363 trsov podlage K 5BB kl. 13-15 Gm, 128 trsov podlage 6M in 134 trsov podlage 8BČ, poteka pa pridelava ključev podlag, ki so v obeh selekcijskih središčih potrebni za zagotavljanje sadilnega materiala kategorije „baza“. V letu 2021 je bila rast ponovno izjemno intenzivna od meseca junija naprej, ko je nastopilo poletno obdobje z visokimi temperaturami in pogostimi padavinami. Z ampelotehničnimi deli smo bili dokaj učinkoviti. Zaradi neugodnih vremenskih razmer z nizkimi temperaturami, ko je vegetacija stagnirala, pa bo pridelok ključev gotovo nižji. Na nekoliko zmanjšan pridelok bo vplivala tudi toča. Poškodovana je mladice na robovih mize, ki jih protitočna mreža ne zaščiti po celi površini. Končna številka proizvodnje bo znana po zaključeni pripravi ključev podlag.

Glede na to, da zagotavljamo bazni razmnoževalni material za naše potrjene klone, smo iz matičnega nasada Litmerk v letu 2021 prodali 69.000 očes cepičev baza, medtem ko smo za lastno cepljenje narezali in pripravili 14.000 očes cepičev. V primerjavi z letom prej je prodaja cepičev ostala skoraj na ravni preteklega leta. Pri nekaterih sortah oziroma klonih bi bilo možno zagotoviti večje količine cepičev, vendar povpraševanja po njih ni bilo, najverjetneje zaradi neustreznega izbora sort. Iz matičnjaka je bilo pripravljenih 31.100 ključev podlag. Prodanih je bilo 14.400 ključev podlag pridelave 2020. Del pridelave podlag-17.700 ključev smo uporabili za lastno cepljenje, ki je bilo opravljeno v drugi dekadi aprila v letu 2021. Cepili smo potrjene klone glede na trenutno realizacijo prodaje in del za naročeno proizvodnjo ter nekaj sortimenta za potrebe naloge selekcija.

V repozitoriju so v povsem izoliranih razmerah posajene referenčne trte vseh potrjenih klonov, brezvirusne indikatorske rastline in novo razmnoženi potaknjenci. V letu 2021 smo oskrbovali repozitorij potrjenih klonov in razmnožene indikatorske rastline presadili iz lončkov v korita ter poskrbeli za ustrezno oskrbo rastlin. V rastlinjaku je možno tudi razmnoževanje klonov, očiščenih virusov s postopki kulture meristema v razmerah in vitro po programu predklonske selekcije ter izvedba indeksiranja za potrebe zdravstvenega preverjanja.

V bazni trsnici (GERKI: 4440697, 4721869 in 5266708) poteka razmnoževanje 29 klonov po naročilu trsničarjev ali ostalih kupcev baznega materiala ter pridelava cepljenk za potrebe strokovnih nalog. V trsnici je potrebno poskrbeti tudi za vso klasično oskrbo in varstvo pred boleznimi in škodljivci. Tudi v letu 2021 nam je uslugo siljenja ter obdelavo in ukrepe varstva izvajalo podjetje Trsad d.o.o. iz Cvetkovcev, ki v selekcijskem središču kupuje cepiče in eventualno sadilni material.

V letu 2021 smo cepili 9.250 kom sortimenta naših klonov, kjer smo v povprečju pridelali 52,0 % prvorazrednih cepljenk, ki bodo šle v prodajo oziroma se bodo uporabile za sajenje v spomladanskih mesecih leta 2022. Opravili smo tudi cepljenje naročene proizvodnje genotipov za kolekcijske nasade, kjer je prodaja zagotovljena. Manjšo količino pa smo cepili za potrebe naloge selekcija. Lani so bile razmere za pripravo grebenov in za vlaganje siljenk v trsnico ugodne zaradi primerne vlage v tleh. Siljenke so zaradi nizkih temperatur začele z rastjo v prvi dekadi junija. Poletna otoplitev s pogostimi padavinami in visoko relativno zračno vlago v drugi polovici leta nam je povzročala težave pri varstvu pred glivičnimi boleznimi in zatiranju plevelov. V okviru lanske celotne proizvodnje smo v trsnici ponovno preverili možnost uporabe biorazgradljive folije avstrijskega dobavitelja za napravo grebenov. Pridelava na omenjeni foliji je vmesna z ekološkega vidika, odpadejo pa tudi stroški in delo, ki ga imamo z odstranjevanjem in odlaganjem folije pred izkopom. Glede na razpoložljive sorte in vsesplošno stanje v vinogradništvu je prodaja baznih cepljenk minimalna. Naročila baznega materiala so napovedana za prihodnjo sadilno sezono. V minulem letu je glede na naravo proizvodnje potekala maloprodaja cepljenk pridelave 2020 in eventualni ostanek pridelave 2019. Prodaja cepljenk je bila v letu 2021 nekoliko višja v primerjavi s predhodnim letom zaradi nekoliko višjega izplena in sajenja matičnih nasadov.

V kolekcijskem nasadu, matičnjaku in repozitoriju klonov smo v skladu z zakonodajo na tem področju opravljali redno vzdrževalno selekcijo. V sodelovanju z uradnim organom za potrjevanje (KIS/SUP) smo v postopku uradnega potrjevanja vsakoletne pridelave baznih cepičev naših klonov in baznih ključev podlag opravili terenske kontrolne preglede matičnih trsov. To kontrolo smo dolžni zagotavljati po "Zakonu o zdravstvenem varstvu rastlin" in "Pravilniku o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte". Dodatne redne vizualne preglede na viruse, AT3, fitoplazme (rumenice), ESCO in RBDV virus ter ampelografske kontrole smo opravili tudi sami kot registrirani imetniki matičnih rastlin.

V skladu z zastavljenim ciljem so bila opravljena fenološka spremljanja določenih fenofaz za vse posajene klone v matičnem nasadu. Spremljali smo naslednje glavne fenofaze razvoja po sistemu B.G. Coombe-modificiran po Eichhorn & Lorenzu: volneni brst, odpiranje brstov, prvi list ločen od vršička, mladike dolge 10 cm, začetek cvetenja, polno cvetenje, nastavek, jagode velikosti graha, jagode se barvajo in povečujejo ter jagode zrele za trgatav.

Preglednica 5: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za nalogo zagotavljanje izhodiščnega materiala v Podravju in Posavju

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
Oskrba baznega vinograda in matičnjaka ter bazne trsnice evidenca tehnoloških ukrepov evidenca tretiranja	- Opravljeno 48 tehnoloških ukrepov - Opravljeno 33 tretiranja
Zagotavljanje baznih cepičev število prodanih cepičev 65.000-90.000 očes	- Prodano 69.000 očes cepičev - Za lastno cepljenje pripravljeno 14.000 očes cepičev

Zagotavljanje baznih ključev podlag število prodanih ključev 5.000-30.000	- Prodano 14.400 ključev podlag - Za lastno cepljenje porabljeno 17.700 ključev podlag
Zagotavljanje baznih trsnih cepljenk število prodanih cepljenk 5.000-10.000	- Prodano cca. 9.000 kosov cepljenk
Strokovni prispevki na srečanjih in posvetih število prispevkov, najmanj eden	- Vpliv redčenja pri klonih Laškega rizlinga na pridelek, mošt in parametre vina (soavtorstvo s sodelavci iz Kmetijskega inštituta Slovenije)
Sodelovanje na sejmu Agra, prerezu letnika in ostalih organiziranih ocenjevanjih vin število vzorcev na ocenjevanju, 2-5	- 4 vzorci na organiziranem ocenjevanju Prerez letnika na Zavodu Maribor - Realizirano sodelovanje na sejmu Agra z vzorci vin, vinificiranih v kleti Litmerk na stojnici Zavoda Maribor v okviru KGZS
Prenos znanja: predavanja, delavnice, dnevi odprtih vrat število delavnic, najmanj ena dan vinogradnikov, eden dan odprtih vrat, eden število obiskovalcev, najmanj 30 na dogodek število predavanj, dve ali več	- Delavnica - zaradi epidemioloških razmer ni bila realizirana - Dan vinogradnikov - 23. 6. 2021 - Dan odprtih vrat - 1. 9. 2021 - Število obiskovalcev: 35-70, odvisno od dogodka - 3 predavanja: na dnevu vinogradnikov in dnevu odprtih vrat ter za udeležence izobraževanja NPK vinogradnik 19. aprila 2021 preko spleta

Preglednica 6: Planirane ure in realizirana vrednost naloge

Kadri	PP 200020					Viri finančnih sredstev (delež % ali EUR)		
	Ure število	Vrednost ure (EUR)	Strošek dela (EUR)	Materialni stroški (EUR)	Skupaj (EUR)	MKGP	Lastni	Drugi
Izvajalec:								
Strokovni sod.:								
I017298	600	26,62	15.972,26					
Tehnični sod.:								
I017094	704	13,76	9.687,04					
I01631	780	12,58	9.812,4					
J014013	900,39	8,68	7824,38					
Skupaj	2.894,38	/	43.295,88	32.208,68	75.504,50	65.504,50	10.000,00	0

Planirana zaposlitev tehničnega sodelavca J014013 ni bila realizirana.

Preglednica 7: Specifikacija materialnih stroškov PP 200020

Vrsta materiala	Vrednost
Splošni stroški (voda, kom. storitve, elek., telefon, internet, kurilno olje, zavarovanje in najemnine)	10.454,15
Službeno vozilo in ostalo tekoče vzdrževanje opreme ter prostorov	3.882,39
Repromaterial (gnojila, pesticidi, parafin, razkužila, vreče, veziva, kartonski zaboji, enološka sredstva...)	1.695,49
Stroški uslug in pogodbenega dela	8.030,02
Posredni stroški-ključ 12, ki se uporablja za stroške uprave (stroški direktorja in računovodstva)	4.950,00
Skupaj	29.012,05

OSTALE NALOGE STS IVANJKOVCI:

V letu 2021 smo manjši nasad tolerantnih sort (cca. 670 trt), dosadili s sortimentom, ki ga za sajenje v letu 2020 ni bilo mogoče kupiti na trgu. Posajeni sta bili sorti Monarch in Sauvignac ter namizna Muscat bleu. Poskrbeli smo za oskrbo nasada in spremljali odpornost posameznih sort na bolezni.

V okviru izobraževanja smo se udeležili spletnih seminarjev Varstvo vinske trte, esca in rez, Tolerantne sorte Primorske, Tolerantne sorte Podravja in Posavja ter Ekološko vinogradništvo in vinarstvo. Udeležili smo se tudi organiziranih spletnih izobraževanj s področja računalništva in komunikacije na delovnem mestu. V okviru Zavoda Maribor sem sodelovala v delu projekta IPMWORKS, ki se je začel oktobra 2020. Skupaj s sodelavci projektne skupine smo v matičnem nasadu Litmerk v letu 2021 preverili metodo konfuzije ter projekt in metodo predstavili uporabnikom. Sodelavka Maja Ozmec je opravila Usposabljanje za pokuševalce vina, mošta in drugih proizvodov iz grozdja in vina. Na sejmu Agra smo v okviru matičnega zavoda na stojnici KGZS sodelovali z vzorci vin iz mikroviniifikacijske kleti in predstavili delo selekcijskega središča ter se udeležili posveta. V okviru Lombergarjevih dni, ki so potekali preko spleta, smo se udeležili vinogradniškega posveta.

Prav tako smo sodelovali na vseh sestankih, ki so bili sklicani s strani strokovno tehnične koordinacije ali na poziv MKGP. V minulem letu sta bila v živo organizirana dva sestanka izvajalcev in podizvajalcev strokovnih nalog Javne službe v vinogradništvu v Ivanjkovcih in v Vrhpolju ter eden preko spleta. Za strokovne inštitucije je bila v okviru Javne službe organizirana spletna konferenca, na kateri sem s krajšim predavanjem prisotne informirala o delu službe v letu 2021. Osrednja tema sestanka so bile bolezni vinske trte in dokument skupne kmetijske politike. O slednjem je bilo govora na sestanku s koordinatorjem Javne službe za vinogradništvo na Zavodu v Mariboru, ko je bila organizirana priložnostna degustacija vin tolerantnih sort iz avstrijske poskusne postaje Haidegg. S sodelavci JSKS in svetovalne službe iz Avstrije sem si ogledala nekatere primere dobrih praks iz vinogradništva in vinarstva na območju Ptuja in Haloz.

Realizacija v programu navedene pripravljenosti za sprejem različnih ekskurzij s strani strokovnih inštitucij in izobraževalnih ustanov je bila v lanskem času zaradi epidemioloških razmer minimalna. V mesecu marcu so imeli v STS-u terenske vaje študentje Agronomije iz BTF Ljubljana. V sklopu vaj smo jim predstavili delo selekcijskega središča. V juniju smo organizirali Dan vinogradnikov, kjer smo udeležencem predstavili nasade, stanje na področju selekcije, varstva vinske trte, novosti nekemičnega zatiranja plevelov v vrstnem prostoru in izkušnje rabe dronov v vinogradništvu.

V začetku meseca septembra smo pripravili Dan odprtih vrat Selekcije središča, na katerega smo poleg lokalnih pridelovalcev povabili trsničarje in strokovne službe. Zainteresirani uporabniki in prisotni strokovni sodelavci so se seznanili z ukrepi na področju obvladovanja bolezni lesa in rumenic ter praktičnimi nasveti za povečanje kakovosti pridelka grozdja do trgatve. Planiranih degustacij vzorcev vin, vinificiranih v okviru strokovnih nalog, v predhodnem letu zaradi znanih zdravstvenih razmer nismo izvedli.

V letu 2021 smo realizirali planirane investicije. Izvedena je bila globoka obdelava z založnim gnojenjem in ureditvijo armature ter kupljeni korenjaki s stroški licenčnine za sajenje predvidene obnove matičnjaka. V okviru obnove matičnega nasada smo investicijska sredstva porabili za nakup armature ter ureditev same parcele. Pred obdelavo in setvijo podorine je bilo potrebno zemljišče očistiti, odstraniti motečo vegetacijo in urediti varovalni pas. Manjši del sredstev je bil porabljen za nakup prostornejše avto prikolice, ki jo potrebujemo za prevoze grozdja in organizacijo dela trsničarske proizvodnje.

OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV

Ocenjujem, da smo večino nalog v letu 2021 izvedli v skladu z letnimi cilji programa. Tehnološko vzdrževanje oziroma klasično oskrbo obeh matičnih nasadov in trsnice so nam v drugi polovici vegetacije precej oteževale neugodne vremenske razmere s padavinami, višjimi temperaturami in visoko relativno zračno vlago. Pri prodaji cepljenk, ki se je v letu 2021 nanašala pretežno na proizvodnjo leta 2020 in minimalno na ostanek iz leta 2019, je ostal neprodan manjši del proizvodnje. Porast prodaje smo zabeležili na osnovi napovedi za sajenje matičnih nasadov in dveh manjših naročil, v letu 2020 pa je bil tudi višji izplen prvorazrednih cepljenk. V minulem letu se je povečala prodaja ključev podlag, za cepljenje pa so jih ponovno potrebovali v STS Vrhpolje. Tako kot ostali vinogradniki smo zabeležili dokaj dober pridelek grozdja po količini in kakovosti. Glede na navedeno so bile opravljene planirane

vinifikacije v okviru strokovnih nalog, ki jih izvajamo skupaj s KIS-om in FKBV. Prav tako smo v skladu z zakonodajo opravili večino nalog na področju vzdrževalne selekcije matičnih trsov v obeh matičnih nasadih, vzdrževanja repozitorija referenčnih trt in si razmnožili potaknjence klonskih kandidatov. Tako kot predhodna leta smo precej časa namenili tudi izobraževanju, sodelovanju s strokovno tehničnim koordinatorjem v vinogradništvu in kot običajno nekaj predstavitvi delovanja selekcijskega središča, v skladu z možnostmi, ki so nam jih narekemale lanske, prilagajene razmere. Vsekakor je poleg rednih nalog izobraževanju in sodelovanju z drugimi institucijami potrebno nameniti posebno pozornost, čeprav nam tukaj včasih odločitve narekujejo naše naloge in delo, ki je povezano s proizvodnjo na prostem, leta pa je močno odvisna od vremenskih razmer.

4. REALIZACIJA DELOVNIH UR V LETU 2021

Preglednica 8: Opravljene delovne ure v letu 2021 PP 200020

Dejanske ure	PP 200020				Opomba
			LD, BOL, DRUGO	SKUPAJ	
ZAPOSLENI	1 .naloga	2. naloga			
I017298	1.290	762	66	2088	
I017094	1040	1048	/	2088	
J015040	754	1334	/	2088	
SKUPAJ	3.084	3.114	200	6.264	

Preglednica 9: Opravljene delovne ure v letu 2021-lastna sredstva

Dejanske ure	Lastni vir			
		LD, BOL, DRUGO	SKUPAJ	Opomba
ZAPOSLENI				
I017094	20	/	20	
J015040	20	/	20	
SKUPAJ	40		40	

5. INVESTICIJE

V letu 2021 smo realizirali planirane investicije. Izvedena je bila globoka obdelava z založnim gnojenjem in ureditvijo armature ter kupljeni korenjaki s stroški licenčnine za sajenje predvidene obnove matičnjaka. V okviru obnove matičnega nasada smo investicijska sredstva porabili za nakup armature ter ureditev same parcele. Pred obdelavo in setvijo podorine je bilo potrebno zemljišče očistiti, odstraniti motečo vegetacijo in urediti varovalni pas. Manjši del sredstev je bil porabljen za nakup prostornejše avto prikolice, ki jo potrebujemo za prevoze grozdja in organizacijo dela trsničarske proizvodnje.

Preglednica 10: Specifikacija investicijskih stroškov

Investicijski strošek	Vrednost
Stroški nakupa korenjakov z licenčnino	7.238,23
Nakup bočne protitočne mreže	5.195,71
Nakup avto prikolice s ponjavo	1.899,00

Ureditev armature in globoka obdelava tal z gnojenjem v matičnjaku ter dobava dela armature in ureditev zemljišča z obdelavo ter setvijo podora na parceli za matični nasad	8.167,06
Skupaj	22.500,00

6. REKAPITULACIJA SREDSTEV ZA LETO 2021

Preglednica 11: Finančna realizacija programa 2021 po vrsti stroškov in virih ter izvajalcih

Naloga / PP 200020	Vrednost skupaj za leto 2022				
	Strošek dela	Materialni strošek	Posredni stroški	Investicija	
Izvajalec PP200020	87.570,67	51.849,08	9.900,00	22.500,00	171.819,23
Lastna sredstva	436,31	11.614,85	/	/	12.051,16
SKUPAJ PP 200020 in lastna sredstva	88.006,98	63.463,93	9.900,00	22.500,00	183.870,91
Podizvajalec KIS	23.902,93	3.215,79	3.013,20	/	30.131,92
Podizvajalec FKBV	8.473,56	748,24	/	/	9.221,80
Skupaj podizvajalca PP 200020	32.376,49	3.964,03	3.013,20	/	39.353,72
SKUPAJ	120.383,47	67.427,96	12.913,20	22.500,00	223.224,63
PP 200020	119.947,16	55.813,11	12.913,20	22.500,00	211.173,47
Lastna sredstva	436,31	11.614,85	/	/	12.051,16
SKUPAJ PP 200020 in lastna sredstva	120.383,47	67.427,96	12.913,20	22.500,00	223.224,63

Preglednica 12: Finančna realizacija programa 2021 po vrsti stroškov

Naloga / PP 200020	Vrednost skupaj za leto 2021				
	Strošek dela	Materialni strošek	Posredni stroški	Investicija	
PP 200020	32.376,49	3.964,03	3.013,20	/	39.353,72
PP 200020	87.570,67	51.849,08	9.900,00	22.500,00	171.819,75
Lastna sredstva	436,31	11.614,85	/	/	12.051,16
SKUPAJ	120.383,47	65.627,93	12.913,20	22.500,00	223.224,63

Preglednica 13: Specifikacija prihodkov za lastna sredstva

Vrsta sredstev	Neto vrednost
Podlage za cepljenje (dolžina 37 cm)	1.640,00
Cepiči za cepljenje	3.450,00
Trsne cepljenke (matični vinograd)	6.655,00
Trsne cepljenke (nad 1.000 kom)	3.446,75

Trsne cepljenke (100-999 kom)	1.517,42
Trsne cepljenke (1-99 kom)	1.779,06
Skupaj	18.488,23

Preglednica 13: Specifikacija stroškov za lastna sredstva

Vrsta stroška	Vrednost
Stroški dela	
Stroški dela-nadure	375,80
Prispevki za SPIZ, zdravstveno varstvo, poškodbe pri delu, zaposlovanje in starševsko varstvo	60,51
Skupaj	436,31
Materialni stroški	
Splošni stroški - računalniške storitve, strokovna literatura, fiksni stroški, tekoče vzdrževanje, izdatki za reprezentanco druge storitve, drugi posebni materiali, storitve plačilnega prometa...	2.276,80
Laboratorijske storitve in material	1.881,20
Strokovno izobraževanje delavcev	599,37
Amortizacija	2.301,88
Kurilno olje	2.372,55
Najem usluge in delovne sile	972,52
Vzdrževanje in popravilo vozil	832,21
Cestnina in pristojbine za registracijo	378,32
Skupaj	11.614,85
Skupaj	12.051,16

Presežek prihodkov nad odhodki v višini 6.437,07 € se bo vložil v premo in obnovo nasadov.

Preglednica 10: Specifikacija investicijskih stroškov

Investicijski strošek	Vrednost
Stroški nakupa korenjakov z licenčnino	7.238,23
Nakup bočne protitočne mreže	5.195,71
Nakup avto prikolice s ponjavo	1.899,00
Ureditev armature in globoka obdelava tal z gnojenjem v matičnjaku ter dobava dela armature in ureditev zemljišča z obdelavo ter setvijo podora na parceli za matični nasad	8.167,06
Skupaj	22.500,00

Preglednica 15: Realizirana skupna sredstva za leto 2021

Naloga / PP 200020	Vrednost skupaj za leto 2021 (EUR)					
	Strošek dela	Materialni strošek	Investicija	Skupaj MKGP	Lastna sredstva	Skupaj
Skupaj	119.947,16	68.726,31	22.500,00	211.173,47	12.051,16	223.224,63

Pripravila:
Vodja STS Ivanjkovci:
mag. Tanja Vaupotič

Tanja Vaupotič